

УДК 338.439:339.564

**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Зінченко І.О., здобувач першого

(бакалаврського) рівня вищої освіти

ОП «Менеджмент», спеціальності 073 «Менеджмент»,

Діброва Л.В., к.е.н., доцент, кафедри

адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності

Національний університет біоресурсів

і природокористування України, м. Київ, Україна

В умовах глобалізації та інтеграції України до світового економічного простору важливого значення набуває розвиток зовнішньоекономічної діяльності, зокрема аграрного експорту. Саме аграрний сектор формує значну частку валютних надходжень до бюджету, забезпечуючи стабільність економіки та сприяючи розвитку суміжних галузей. Оцінка експортного потенціалу дозволяє визначити можливості підприємства щодо виходу на зовнішні ринки,

рівень його готовності до експорту, наявність конкурентних переваг, а також фактори, що обмежують або стимулюють експортну діяльність.

Експортний потенціал підприємства – це сукупність виробничих, фінансових, ресурсних, організаційних та маркетингових можливостей, що дозволяють підприємству ефективно реалізовувати свою продукцію на зовнішніх ринках. Він характеризує здатність підприємства не лише виробляти конкурентоспроможну продукцію, а й забезпечувати стабільний збут, логістичну підтримку, дотримання міжнародних стандартів якості та вимог сертифікації [1].

Сучасні підходи до оцінки експортного потенціалу базуються на комплексному аналізі внутрішніх та зовнішніх чинників. До основних методів належать:

- індикаторний підхід, який ґрунтується на використанні системи показників (обсяги виробництва, рентабельність експорту, частка експорту в загальному обсязі продажу, валютна виручка тощо);
- ресурсно-функціональний підхід, що враховує наявність матеріально-технічної бази, кадрового потенціалу, технологічного рівня виробництва;
- SWOT-аналіз, який дає змогу оцінити сильні та слабкі сторони підприємства у контексті можливостей та загроз зовнішнього середовища;
- економіко-математичне моделювання, яке дозволяє прогнозувати експортну спроможність за різних сценаріїв розвитку ринку.

Оцінювання має спиратися на показники фінансово-економічного стану підприємства, конкурентоспроможності продукції, рівня маркетингового супроводу та ефективності зовнішньоекономічної політики держави [2].

Формування експортного потенціалу аграрних підприємств є багатофакторним процесом, що охоплює як внутрішні, так і зовнішні умови їх функціонування.

Внутрішні фактори – рівень виробничих потужностей, технічне оснащення, якість продукції, собівартість виробництва, інноваційність технологій, кадровий потенціал, ефективність управління, а також організація логістичних процесів.

Зовнішні фактори – кон'юнктура світового ринку, рівень попиту на сільськогосподарську продукцію, валютна політика держави, умови

міжнародної торгівлі, митно-тарифне регулювання, участь України у міжнародних організаціях і торгових угодах, а також державна підтримка експортерів.

Особливе значення має якість продукції та її відповідність міжнародним стандартам (ISO, GlobalG.A.P.), відповідність цим стандартам не лише підвищує довіру іноземних партнерів, а й відкриває доступ до найбільш прибуткових і вимогливих ринків Європейського Союзу, США, Канади [3].

Українські підприємства аграрного сектору економіки України, попри значні природні ресурси та виробничий потенціал, стикаються з рядом проблем, що обмежують їх експортні можливості. Основними перешкодами є застаріле технічне оснащення та низький рівень інновацій, що знижують ефективність виробництва і якість продукції.

Найбільше обмежують експортні можливості підприємств аграрного сектору економіки України після вторгнення РФ стали логістичні проблеми, серед яких – розірвання традиційних логістичних маршрутів (особливо морські порти); дефіцит транспортних потужностей (залізничних вагонів, вантажівок, контейнерів); висока вартість логістики при перевезенні продукції до портів або кордонів; нестабільність роботи портів і прикордонних переходів, бюрократія при оформленні експортних вантажів. Частина проблем логістичного сектору не усунута і до тепер.

Серед перешкод для реалізації експортного потенціалу підприємств аграрного сектору економіки України в сучасних умовах є руйнування інфраструктури (елеватори, порти, дороги); зростання витрат на страхування та логістику; закриття або обмеження доступу до окремих зовнішніх ринків; підвищені ризики для іноземних інвесторів та партнерів.

Вагомим бар'єром залишається складність процедур сертифікації та отримання міжнародних стандартів, без яких неможливий вихід на ринки ЄС і розвинених країн. Крім того, підприємства мають обмежений доступ до довгострокового фінансування, що перешкоджає модернізації та розвитку логістики. Додатковими бар'єрами є нестабільність валютного ринку та геополітичні

ризиків, які підвищують невизначеність у зовнішньоекономічній діяльності. Сукупність цих чинників стримує розвиток конкурентоспроможного експорту та ускладнює інтеграцію українських аграрних підприємств до європейського ринку [2].

Для відновлення та нарощування експортного потенціалу аграрних підприємств необхідно реалізувати комплекс практичних заходів. По-перше, модернізувати виробничу базу та впроваджувати інноваційні технології, що знижують собівартість і підвищують якість продукції відповідно до міжнародних стандартів. Це забезпечить випуск продукції з доданою вартістю та зменшить залежність від експорту сировини. По-друге, розвивати систему агромаркетингу, формувати позитивний імідж української продукції, використовувати digital-маркетинг і створювати власні бренди для розширення присутності на зовнішніх ринках.

Далі необхідно покращити логістичну інфраструктуру – транспорт, елеватори, холодильні склади та порти, що зменшить витрати й підвищить надійність поставок. Наступним кроком є активізація державної підтримки експортерів через доступне кредитування, страхування ризиків і спрощення митних процедур. Крім того, важливо брати участь у міжнародних виставках і форумах для пошуку нових партнерів та інвесторів. На завершення, доцільно створювати коопераційні об'єднання дрібних виробників для спільного виходу на зовнішні ринки [3].

Оцінка експортного потенціалу аграрних підприємств є важливим інструментом стратегічного управління та розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Вона дозволяє виявити сильні сторони підприємства, визначити резерви зростання, підвищити ефективність експортних операцій і забезпечити стійке позиціонування на міжнародних ринках. Відновлення та нарощування експортного потенціалу підприємств аграрного сектору економіки України в умовах війни з РФ можливе лише за умови модернізації виробництва, розвитку маркетингової інфраструктури, підвищення якості продукції відповідно до міжнародних стандартів, а також за активної підтримки держави. Комплексне

використання цих напрямів сприятиме зростанню конкурентоспроможності українського аграрного сектору на глобальному ринку.

Список використаних джерел

1. Козак Ю. Г. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 280 с.
2. І.Й., Князевич А.О. Експортний потенціал аграрного сектору України: проблеми і перспективи. Економіка АПК, №5, 2023.
3. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Аналітичний звіт “Аграрний експорт України 2024”. Київ : Мінагрополітики, 2024. 64 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЛЕЙБНИЦЬ-ІНСТИТУТ АГРАРНОГО РОЗВИТКУ
В КРАЇНАХ З ПЕРЕХІДНОЮ ЕКОНОМІКОЮ (НІМЕЧЧИНА)
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ВАЙЄНШТЕФАН-ТРИЗДОРФ (НІМЕЧЧИНА)
СЛОВАЦЬКИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ В НІТРІ (СЛОВАЧЧИНА)
ЛАТВІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУК ПРО ЖИТТЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ (ЛАТВІЯ)

Факультет аграрного менеджменту

**Кафедра адміністративного менеджменту та
зовнішньоекономічної діяльності**

МАТЕРІАЛИ

**VI Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції
студентів, аспірантів та молодих вчених**

**«СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ:
ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ»**

04 листопада 2025 р.

Київ - 2025

УДК 338.43.01/.01 (075.8)

Науково-редакційна колегія:

Організаційний комітет:

ТОНХА Оксана – проректор з наукової роботи та інноваційної діяльності НУБіП України, д.с.-г.н., професор, голова оргкомітету

ОСТАПЧУК Анатолій – в.о. декана факультету аграрного менеджменту, к.е.н., доцент, співголова оргкомітету

ШЛАУДЕРЕР Ральф – керівник Міжнародної школи Університету прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф, Міжнародний представник факультету сільського господарства, Представник з питань міжнародних освітніх програм і співпраці, доктор наук, професор, співголова оргкомітету

ГОРСЬКА Єлена – декан факультету економіки та менеджменту Словацького аграрного університету в Нітрі, доктор наук, професор, співголова оргкомітету

ПЕРЕХОЖУК Олександр – старший науковий співробітник Лейбніц-Інституту аграрного розвитку в країнах з перехідною економікою, PhD, професор, співголова оргкомітету

ЗЕВЕРТЕ-РІВЗА Сандія – дослідник Латвійського університету наук про життя та технологій, PhD, доцент, співголова оргкомітету

Члени оргкомітету:

КОВТУН Олена – завідувач кафедри адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності, к.е.н., доцент;

БАСЮК Дарія – професор кафедри адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності, д.е.н., професор

ЖЕМОЙДА Олександр – д.е.н., професор

ІБАТУЛЛІН Марат – д.е.н., професор

МОСТЕНСЬКА Тетяна – д.е.н., професор

ГОЛОМША Наталія – к.е.н., доцент

ДАВИДЕНКО Володимир – к.е.н., доцент

ДІБРОВА Лариса – к.е.н., доцент

КОВАЛЕНКО Наталія – к.е.н., доцент

КОЛЕСНИК Максим – к.е.н., доцент

КОСТЮК Ольга – к.е.н., доцент

КУЗЬМЕНКО Сергій – к.е.н., доцент

РАЛКО Олександра – к.е.н., доцент

ТЮРІНА Альона – к.е.н., доцент

ЧОРНЕНЬКА Людмила – к.е.н., доцент

ЯНЧЕВСЬКИЙ Руслан – к.е.н., доцент

ФАЙЧУК Олександр – к.е.н., доцент, секретар оргкомітету

МІЩЕНКО Іван – к.е.н., доцент, відповідальний за випуск збірника тез

Затверджено та рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради факультета аграрного менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування України (*протокол №4 від 20 листопада 2025 р.*).

«СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ»: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених, 04 листопада 2025 р. – К.: НУБіП України, 2025. – 245 с.

У збірнику представлені результати дослідження проблем сучасного менеджменту в умовах воєнного стану та інтеграції України до ЄС. Видання розраховано на студентів, аспірантів, викладачів, практиків і всіх тих, хто цікавиться питаннями сучасних підходів до управління підприємствами і національним господарством.

Матеріали викладені в авторській редакції. Відповідальність за достовірність поданої інформації несуть автори.

© Кафедра адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності, факультет аграрного менеджменту НУБіП України, 2025

© Автори